

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001920

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-05-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя № 203 від 23.07.2024 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клапчук Валерія Миколаївна

2. Valeriia M. Klapchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 04-07-2024

Спеціальність за освітою: Середня освіта (музичне мистецтво)

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5818

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, буд. 2, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, буд. 2, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.09.25, 18.41.51.13, 03.09.03

Тема дисертації:

1. Бандурне мистецтво України середини XVIII – початку XXI ст.: соціокультурний вимір
2. Bandura art of Ukraine of the middle of the 18th – beginning of the 21th century: sociocultural dimension

Реферат:

1. Історія культури вважається одним з актуальних напрямків дослідження сучасної історичної науки. Використання методів та підходів дозволяє пізнати аспекти людської діяльності так чи інакше пов'язані з культурою. Одне з базових явищ української музичної культури є бандурне мистецтво. З XVI ст. кобза та бандура стають частиною мистецького життя козаків. Виконавці на цих інструментах є хранителями, вісниками історичних подій та виступають праобразом сучасної преси. У XVII–XVIII ст. бандура входить до аристократичного життя, проникає в коло українських гетьманів. Кобза більш поширена серед сільського населення, а бандура – у містах. У другій половині XVIII ст. кобза та бандура обладнуються приструнками, що удосконалює музичний інструментарій. З цього часу кобза та бандура розвиваються різними шляхами. Якщо поступово занепадає мистецтво старців, то мистецтво бандуристів активно розвивається. У другій половині XX ст. традиційна мистецька ланка вийшла на академічний рівень, що визначило сучасний розвиток бандурного мистецтва. Хронологічні межі дослідження охоплюють історію бандурного мистецтва з середини XVIII – початку XXI ст. Нижня межа роботи пов'язана з появою приструнків на бандурі та

остаточним розмежуванням бандурного та кобзарського мистецтва. Верхня – із розквітом бандурного мистецтва не тільки в межах країни, але й за кордоном. Теоретико-методологічні засади історії культури для дослідження бандурного мистецтва доповнено міждисциплінарними та спеціально-історичними методами. Наукова новизна дослідження полягає у вивченні бандурного мистецтва протягом обраного хронологічного періоду. На основі цього в ході роботи одержано результати: уперше систематизовано історіографічну розробку теми дослідження; висвітлено на основі окремих прикладів створення і розвиток капел бандуристів у XX – на поч. XXI ст.; уперше досліджено історичну географію бандурних осередків; уперше проаналізовано та систематизовано періодизацію розвитку бандурного мистецтва в Україні; визначено перспективи розвитку бандурного мистецтва в контексті вітчизняного та зарубіжного досвіду. Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в можливості використання матеріалів під час проведення наукових розвідок із історіографії, історії України, краєзнавства, мистецтвознавства, музикознавства, культурології та при створенні відповідних узагальнюючих праць. Отже, бандурне мистецтво здійснило чималий внесок в соціокультурну історію України.

2. History of culture is considered to be one of the relevant areas of research in modern historical science. The use of methods and approaches allows you to learn about aspects of human activity that are somehow related to culture. One of the basic phenomena of Ukrainian musical culture is bandura art. From the 16th century kobza and bandura become part of the artistic life of the Cossacks. Performers on these instruments are custodians, harbingers of historical events and are the archetypes of the modern press. In the 17th–18th centuries bandura enters the aristocratic life, enters the circle of Ukrainian hetmans. Kobza is more common among the rural population, and bandura in cities. In the second half of the 18th century kobza and bandura are equipped with strings, which improves musical instruments. Since then, kobza and bandura have developed in different ways. If the art of elders gradually declines, the art of bandurists is actively developing. In the second half of the 20th century the traditional artistic link reaches the academic level, which determined the modern development of bandura art. The chronological boundaries of the study cover the history of bandura art from the middle of the 18th to the beginning of the 21st century. The lower limit of the work is associated with the appearance strings of the bandura and the final separation of bandura and kobzar art. The upper limit is with the flourishing of bandura art not only within the country, but also abroad. The theoretical and methodological foundations of cultural history for the study of bandura art are complemented by interdisciplinary and special-historical methods. The scientific novelty of the study consists in the study of bandura art during the selected chronological period. Based on this, the results were obtained in the course of the work: for the first time, the historiographical development of the research topic was systematized; highlighted on the basis of individual examples of the creation and development of bandurists bands in the 20th century – at the beginning of 21st century; the historical geography of Bandur settlements was investigated for the first time; the periodization of the development of bandura art in Ukraine was analyzed and systematized for the first time; the prospects for the development of bandura art in the context of domestic and foreign experience are determined. Thus, bandur art made a significant contribution to the socio-cultural history of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Клапчук В. Розвиток бандурного мистецтва в XVI–XVIII століттях. Сіверянський літопис. 2021. № 5 (161). С. 5–10.
- 2. Клапчук В. Кобза та бандура в Україні: регіональні аспекти. Література та культура Полісся / відп. ред. і упоряд. Г. В. Самойленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2022. Вип. 107. Серія «Філологічні науки». № 21. С. 177–189.
- 3. Клапчук В. Кобзарство та бандурництво в Україні у вітчизняній історіографії другої половини XIX – початку XX ст. Історія науки і біографістика. 2023. Вип. 4. С. 229–247.
- 4. Клапчук В. Історичні шляхи розвитку кобзи та бандури: регіональні аспекти. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. Вип. 71. Том 2. С. 10–14.
- 5. Клапчук В. Особливості розвитку кобзарства та бандурництва в козацьку добу. Ad notam: Колективна монографія пам'яті Володимира Кривошеї (1958 – 2015). Київ: Вид. «КНТ». 2023. С. 160–169.
- 6. Клапчук В. Розвиток бандурного мистецтва у XVI–XVIII ст. Батуринська старовина. 2023. Вип. 9 (13). С. 54–58.
- 7. Клапчук В. Розвиток кобзи та бандури в Україні: історичний аспект. Молодь і сучасні тренди наукової думки: збірник тез доповідей Всеукраїнської мультидисциплінарної науковопрактичної інтернет-конференції, 01 березня 2023 року / упоряд. Н. О. Івахно. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2023. С. 42–46.
- 8. Клапчук В. Вплив бандурного та кобзарського мистецтва на розвиток музичної культури України козацької доби. Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні: Зб. наукових праць. 2023. Випуск 32. С. 20–27.
- 9. Клапчук В. Тріо «Львів'янки» та його внесок у розвиток і популяризацію української музичної культури. Науковопопулярний часопис для вчителів України та діаспори «Наш український дім». 2021. № 2. С. 68–73.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луняк Євген Миколайович

2. Yevhen M. Luniak

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, буд. 2, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Перепелюк Ольга Максимівна

2. Olha M. Perepeliuk

Кваліфікація: д.філософ, доцент, 032

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7261-5811

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривошея Ігор Іванович

2. Igor I. Kryvosheia

Кваліфікація: к. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1429-8293

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Самойленко Григорій Васильович

2. Grygoriy V. Samoilenko

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.01.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5017-6993

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, буд. 2, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кучменко Елеонора Миколаївна

2. Eleonora M. Kuchmenko

Кваліфікація: д.і.н., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1311-4181

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, буд. 2, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Лепявко Сергій Анатолійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Лепявко Сергій Анатолійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ірина Черевко

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна